

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 110 stemmer (S, KF, V, SF, CD, RV og KRF) mod 7 (FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Tredje behandling af lovforslag nr. L 59:

Forslag til lov om et videnskabetisk komité-system og behandling af biomedicinske forskningsprojekter.

Af sundhedsministeren (Ester Larsen).

(Fremsat 23/10 91. Første behandling 29/10 91. Betænkning 14/5 92. Anden behandling 16/6 92).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kofod-Svendsen (KRF):

Kristeligt Folkeparti tager skarpt afstand fra det forslag, som nu har fået opbakning fra adskillige partier, men vi har med tilfredshed bemærket, at der også blandt forligspartierne er flere, som ikke kan stemme for det.

Der er blevet argumenteret for, at der bare var tale om en lille åbning, hvor man gav mulighed for i begrænset omfang at foretage forskning på befrugtede menneskelige æg og fostre.

Vi mener, at der er tale om en skæbnesvanger ændring af den gældende retstilstand. Vi mener, at et befrugtet menneskeligt æg skal nyde samme beskyttelse som et menneske, og det er dette grundsyn, som man forlader med forslaget. Når man fratager det befrugtede æg muligheden for at kunne udvikle sig til et barn, gør man menneskelivet til genstand for manipulation og kontrol på en måde, som er ufornelig med respekten for menneskelivets ukrænkelighed.

Anvendelsen af befrugtede æg til forskning eller behandling, der sker på en måde, så man

bagefter lader dem dø, betyder et uacceptabelt skred i forhold til den tanke om medmenneskelighed og respekt for menneskelivet, som ellers er grundlæggende i vort samfund. Både når det gælder nedfrysning af og forsøg på befrugtede menneskelige æg, vil den tilladelse, som ifølge forslaget vil blive givet, betyde, at de nuværende af biologien selv fastsatte begrænsninger inden for menneskets forplantning vil blive overskredet eller ophævet med hjælp fra medicinsk højteknologi, og alle senere fastsatte mere eller mindre vilkårlige begrænsninger, tidsfrister og juridiske spilleregler vil da kunne argumenteres bort igen med henvisning til mulige videnskabelige landvindinger, samfundsøkonomisk nyttevirkning, ligestillingsbestrebelse, eller måske man vil argumentere med slet og ret næstekærlighed.

Så her åbnes for en forskning, hvis konsekvenser kan blive skæbnesvangre, hvor respekten for menneskelivet bliver sat på spil, og derfor må vi på det skarpeste afvise forslaget og opfordre andre til at gøre det samme.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det Radikale Venstre vil støtte forslaget om komitésystemet og den biomedicinske forskning mest på grund af forslagens indhold og mindre på grund af dets form. Vi havde meget gerne set, at forslaget var blevet delt, så der havde været et komitésystemsforslag og et forslag vedrørende den biomedicinske forskning, så man havde to selvstændige former for lovgivning. Men da forslagens indhold i øvrigt er fornuftigt, vil vi stemme for det samlede.

Vi afventer redegørelsen om forplantningsteknologi, som skal komme senere på året, og i den forbindelse vil vi allerede nu annoncere over for sundhedsministeren, at vi til den tid vil støtte, at der kommer en selvstændig lovgivning på området.

Sundhedsministeren (Ester Larsen):

Jeg er meget glad for og tilfreds med, at vi nu får fastlagt et system, et regelsæt, som dels sikrer de mennesker, som stiller sig til rådighed for forskningsprojekter, dels de principper, hvorefter forskningsprojekter skal vurderes. Jeg er glad for, at vi får fastlagt de principper, som sikrer personer, og som sikrer, at de videnskabelige metoder er forsvarlige og accep-

[Sundhedsministeren]

table, ligesom vi også får fastlagt de grænser, inden for hvilke forskningsprojekter overhovedet kan godkendes.

Som det har været sagt tidligere, drejer det sig om en overordentlig beskeden åbning i adgangen til forsøg med befrugtede æg. Stort set alle forsøg er forbudt, der er alene tale om en beskeden åbning over for forskningsprojekter, som har det sigte at forbedre en bestemt behandlingsmetode.

Vi har her i landet tradition for, at vi til staidighed udvikler og forbedrer de behandlingsmetoder, vi benytter, og derfor har man fundet, at det er relevant og fornuftigt, at vi også kan udvikle den metode mod barnløshed, som går under den populære betegnelse reagensglasmetoden.

Det er meget vigtigt, at vi skaber en balance mellem den udvikling, vi gerne vil nyde fordelene af, og den omgang med menneskeligt liv, som vi må vende os fra. Jeg respekterer naturligvis, at vi har forskellige opfattelser af, hvor snævre disse grænser skal være, men jeg må sige, at det har ligget mig meget på sinde, at Folketinget forpligtes til løbende at følge denne udvikling og også løbende at revidere lovens bestemmelser; derfor skal loven til revision om 2 år.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det er jo sådan i Folketinget, at sprogbru- gen er meget forskellig, og ministeren bruger her ordet beskeden i forbindelse med, at man åbner for forsøg på befrugtede æg. Men det er jo faktisk en revolution, det er en helt ny ting, hvor man nu fraviger det princip, som man hidtil har haft, nemlig at man ikke måtte lave forsøg.

Hvorfor har man sat en frist på 14 dage? Cellerne begynder at dele sig med det samme. Er de efter 14 dage så udviklede, at man nu finder, man må holde op? Man kunne have sagt 8 dage! Det skal ikke undre mig, om der om meget kort tid kommer forslag om 3 eller 4 uger og om, at man ikke må bruge nogle af de ting til andre formål.

Derfor er det faktisk en utrolig farlig ting, man er begyndt på med dette lovforslag, og det er det, der ligger i det, og ikke noget om 2 eller 8 dage. Skulle forskeren blive fristet, kan han få en bøde, eventuelt hæfte; det er farligt!

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg skal, ligesom jeg har gjort under de andre behandlinger, erklære, at Fremskridtspartiets medlemmer naturligvis på sådan et område står ganske frit, da det er et klart etisk spørgsmål. Jeg vil gøre opmærksom på min egen personlige holdning til dette lovforslag.

Den debat, der nu har været om, hvorvidt det er en meget beskeden åbning, der sker – Kristeligt Folkeparti var inde på, at det ligefrem er en revolution – kan vi naturligvis fortsætte i lang tid. Selv om nogle måske vil påstå, at det kan være koldt og kynisk, mener jeg, at der er mange positive aspekter ved en sådan forskning på mennesker eller ufødte børn. Jeg kan bare nævne, at det kan være en stor hjælp for barnløse kvinder.

Personlig synes jeg i det hele taget, at forskningen er svær at standse. Den har måske mange negative sider, men så sandelig også positive, bl.a. må vi jo ikke glemme, at forskning også er med til at bekæmpe uhelbredelige sygdomme, og derfor synes jeg, det er meget, meget svært at sætte grænser for, hvor vidt forskningen må gå. Uanset om vi vil det eller ej, vil den bare fortsætte, måske i lukkede lokaler, i udlandet eller andre steder. Vi kan ikke standse udviklingen på dette område, og det må vi så lære at leve med.

Jeg tror ikke, der er grund til at gå for meget i dybden og sige, hvor grænsen skal være, og derfor vil jeg stemme ja til forslaget. Det er en åbning, og den siger jeg ja til.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Selvfølger skal vi ikke stoppe forskningen, og selvfølgelig skal vi heller ikke standse udviklingen. Men i lovforslag nr. L 59, § 5, er der alligevel så mange ting på så stort og nyt et område. Oven i købet er den enkeltes ret til selvbestemmelse over sit eget liv ikke sikret, og den enkelte – for slet ikke at tale om babyer og små børn – sikres ikke i tilstrækkelig grad fri ret til at bestemme, om han eller hun vil være med i biomedicinske forsøg.

Ankeinstansens funktion er desuden illusorisk i dette forslag, fordi der i nr. L 59 er indbygget et habilitetsproblem. Der er overlapning af medlemmer i komiteerne, så hvis der i

[Kirsten Madsen]

forsøgene sker uoprettelige skader, er der ikke megen hjælp at hente i ankeinstansen.

Forslaget sikrer ikke i tilstrækkelig grad forsøgsobjekterne, og mennesker i denne situation har ingen muligheder for at få deres ret. Derfor stemmer jeg nej.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil gerne sige til hr. Køpke Christensen, at Kristeligt Folkeparti ikke er gået principielt imod forskning. Men spørgsmålet er da, om man er parat til at respektere menneskelivet eller ej.

Vi vender os altså imod en forskning, hvor det er nødvendigt at acceptere, at et skabt menneskeliv skal dø, for at den kan gennemføres. Der har da under bestemte retsgarantier været meget medicinsk forskning på mennesker, og det har vi da aldrig vendt os imod, men man må virkelig skelne mellem, om det er en forskning, som bygger på klare etiske præmisser eller ej, og det er, fordi dette forslag ikke bygger på en ubetinget respekt for menneskelivet og undfangelsen, at vi vender os imod det. Men vi vender os ikke imod enhver form for medicinsk forskning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Er der flere, der ønsker at udtale sig? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, kan vi gå til afstemning. Vi skal stemme, og kaffekopper må ikke medbringes i salen, om lovforslagets endelige vedtagelse, og mens vi gør klar til det, kan jeg måske henlede medlemmernes opmærksomhed på dagsordenen, som viser, at der er en lang række tredjebehandlinger, hvor der skal stemmes, og vi kan ikke med sikkerhed afgøre, hvornår afstemningerne kommer, for jeg ved ikke, hvilke korte bemærkninger der kommer. Så man må holde sig i nærheden, også af hensyn til de medlemmer, som bliver på deres pladser og er klar til at stemme.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 96 stemmer (S, KF, V, FP, CD og RV) mod 20 (SF, KRF, Birthe Rønn Horn-

bech (V), Mejdahl (V), Anders Mølgaard (V), Bodil Thrane (V), Kim Behnke (FP), Tom Behnke (FP), Annette Just (FP) og Kirsten Madsen (FP)); 2 (Jytte Andersen (S) og Jan Petersen (S)) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Tredje behandling af lovforslag nr. L 192:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø. (Administrativ retshåndhævelse over for leverandører m.v.).

Af arbejdsministeren (Kirkegaard).

(Fremsat 22/1 92. Første behandling 31/1 92. Betænkning 12/6 92. Anden behandling 16/6 92. Tillægsbetænkning 18/6 92).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 121 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.